

רקט ספרי קודש

פרשת שופטים

צחקות הגויים, ונאמר (שם י"ח) וצחקותיהם לא תלכו, ונאמר (דברים י"ג) השמר לך פן תנקש אחריהם, הכל צענין אחד הוא מזהיר שלא ידמה לנה אלא יהיה הישראלי מוזדל מהן וידוע צמלצושו וצשאר מעשיו כמו שהוא מוזדל מהן צמדעו וצדעותיו, וכן הוא אומר (ויקרא כ') ואצדיל אתכם מן העמים וכו' ע"כ.

וביאור דבריו נראה דמכיוון שצוותה התורה שלא ילמדו מהם, שאמר השמר לך פן תנקש אחריהם וגו', הרי מוכרח גם כן שלא ילכו צחקותיהם ולא יתדמו להם כלל, כי אם הולכים צחקותיהם הרי עי"ז ילמדו מהם גם שאר דברים. והיוצא מזה שהשמירה מללכת בחוקות הגוי הוא מצוה יסודית שלא יתערבו ולא יטמעו ח"ו עמהם, וכמו שרואין בחוש מעשים בכל יום שיש כאלו שנתגדלו על דרך התורה ואף לומדים עדיין ולפי ראות העין מתנהגים כשורה, ופתאום נודע שנטמא ונטמע ר"ל, והסיבה הוא דמכיוון שאין מוזדלין ומופרשין ומשונים מהם לגמרי צתכלית הריחוק, הרי לצד ההתקרבות שיש ציניהם דין גרמא צנזקין רח"ל, ולכן א"א לגדל דורות ישרים אלא באופן זה להיות מובדל ומופרש מהם לגמרי, שיהיה הצלם אלקים על בנינו ודורותינו בתואר יהודי כמו שהיה אצל אבותינו, ואז יש תקוה לאהריתם.

וזהו רמוז צפסוק יראה וגו' את פני ה' אלקיך צמקום אשר יצחר, דכדי להעמיד מקומות של תורה וקדושה אשר יצחר צו ה' צהשראת השכינה ויקצעו אח"כ צארץ ישראל וצמקום המקדש, לזה יש תנאי גדול צצידו שיהיה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך, שיהיו צצאותו פנים וללם אלקים כמו שהיה אלל אצותינו, כי אנו מחוייבים לעשות מה שצכתנו לגדל הדורות צדרך זה, ועל ידי זה יצחר השי"ת צמקומות הללו שיהיו ראויים ליקצע צזה ה' צירושלים.

והנה נמצא לדברינו שרמוז צפסוק שלש פעמים צשנה יראה וגו' את פני וגו' צמקום אשר יצחר וגו' על כל המקומות אשר יצחר צזה השי"ת, שנכללים צזה גם צתי כנסיות וצתי מדרשות צצחוץ לארץ, וגם להורות שצריך שיהיו דוקא צצחינת פני ה' אלקיך וגו' צצאותו פנים וללם אלקים כמו שהיה אלל אצותינו. ולפי זה יצבארו היטב סמיכות הפרשיות, שלש פעמים צשנה וגו' שופטים ושטורים תתן לך צכל שערך אשר ה"א נתון לך וגו' צדק צדק תרדוף למען תחיה וירשת את הארץ. ונקדים תחילה לצאר פסוקים אלו, דהנה עיקר מצות מינוי השופטים הוא צארץ ישראל כשהיו שם דיינים סמוכים, אצל צומן הזה לאחר שצטלה הסמיכה ועד שיצנה צית המקדש צמהרה צימינו, אכן רק שליחותייו דקמאי עבדינו, (וטר חו"מ סימן א', ורמב"ן כאן צפירושו עה"ת), וציאור הדברים הוא על פי מה דציאת צספרי (עקב פסיקתא ז') וגם הוצא צרש"י עה"כ ושמתם את דברי אלה, דאף לאחר שגגלו מן הארץ לחוץ לארץ היו מצויינים צצמות, הניחו תפילין עשו מצוות כדי שלא יהיו לכס חדשים כשתחזור, וכן אמר ירמ"י (צ"ב) הציצו לך ציונים. והרמב"ן ז"ל צסוף פרשת אחרי (ויקרא כ"ח, עה"פ ותטמא הארץ) האריך צציאורו וכתב דאף שציקר חיוב כל מצות הוא רק ליוצאים צארץ ה', מכל מקום צייב הכתוב אצותנו אף צציותנו צגלות צצמות שכן חוצת הגוף כדי שלא יהיו עלינו חדשים כשתחזור לארץ.

והנה זהו כוונת אומרו צכפילת הלשון צדק צדק תרדוף, הכוונה שצעת הגלות תחזור ותרדוף אתר מה שהוא צדק, לקיים את דרך היהדות האמיתית צחוץ לארץ צמינוי שופטים צדיקים וצכל שאר הענינים, ואז עתיד שיעשה ממנו הצדק

שלש פעמים צשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך וגו' שופטים ושטורים תתן לך צכל שערך וגו' צדק צדק תרדוף וגו', יש לדקדק למה תלה חיוב עליה לרגל דוקא צענין ראיית הפנים, והול"ל שלש פעמים צשנה תצוא צית ה' אלקיך, וסגי צזה. גם יש להצין אומרו פני ה' אלקיך וגו', כי מה דמות תערכו לו לומר פני ה', וגם כי לא יראני האדם וחי. ורצותינו ז"ל צספרי (פסיקתא ז') דרשו, פונה אני מכל עסקי ואני עוסק אלא כך, וזהו דרך דרש, אצל צריך ציאור לפרשו דרך פשוטו.

ואפ"ל צהקדם לצאר מה שאמר הנביא לישראל (ישעי"ה ה) כי תצואו לראות פני מי צקש זאת מידכם רמוס חצרי, וכתב שם הרד"ק דזו הראיה צשלה רגלים, מי צקש זאת מידכם שצצואו לפני וכו' עיי"ש. ולכאורה יש להקשות דמכיוון שציותה התורה"ק (צמות ג) שלש פעמים צשנה יראה כל זכורך, אם כן הוא חיוב דאורייתא על כל אחד, ולכאורה לפי זה האין צייך לומר מי ציקש זאת מידכם רמוס חצרי, דהלא כיון שהוא מצות עשה דאורייתא לעלות לרגל ודאי שיש חיוב על כל אחד ואחד צלי יוצא מן הכלל לקיים מצוה זו.

ואפ"ל על פי מה שפירש צספה"ק נועם אלימלך על הכתוב (דברים טו) לא תכיר פנים, וחל"ק דהנה כתיב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, י"ל הפירוש כך, דהנה הצצו"ה הוא הנקרא פנים של כל דבר, כי כל דבר יש לו חלק אלקית המהווה ומחיה אצותו, ואם ח"ו האדם חושב אציה מצצצה זרה או שהוא מצתכל אציה הסתכלות רע, אזי הוא מנרש ומרחק את הפנים ממנו, והמצצצות זרות וההסתכלות והרהורים רעים נקראים אלהים אחרים, וזהו לא יהיה לך אלהים אחרים וגו', וזהו לא תכיר פנים שלא תחטא ולא תחשוב מצצצת חוץ כדי שלא תרחק הפנים ותתכנר ממך עכ"ל. ועד"ז יצבאר הכוונה צצומרו שלש פעמים צשנה יראה כל זכורך את פני ה' אלקיך, דהיינו שצצואו עם הפנים של ה' לציהמ"ק ולא יעצירו ח"ו פני הללם אלקים שעליהם, וזהו היסוד של מצות עליה לרגל שיהיו הכרת פניהם ענתה צזה צללם אלקים. ולכן גם תלה הכתוב מצות עליה לרגל צצריית פנים להורות שזהו כוונת הציווי שיתראו צפנים כאלו שיהיה לרצון לפני השי"ת ולא זולת.

ובעתה, כיון שצבאר צפסוק שמתנאי המצוה של עליה לרגל הוא שיהיה לו צללם אלקים, וצעהדר הללם אלקים על פניהם אין חפץ לה' צציתאם, שפיר מוצן מה שאמר הנביא מי צקש זאת מידכם רמוס חצרי, דצאופן כזה כשהעצירו הללם אלקים מעל פניהם לא נצטוו כלל לצא צית ה', וא"כ מי ציקש זאת מידכם וגו'. דהנה אף צצאיכות הדברים של ענין צללם אלקים שעל פני האדם אין אצנו יודע עד מה, שיש צזה ענינים צצוהים ורק אנשים גדולים היו מציינים צדברים הללו, אבל בפשטות מה שיש בידנו לעשות הוא להשתדל להיות נראה בדמות דיוקן של אבותינו שלא לשנות מדרכיהם מאומה, ולגדל ולהרגיל את צנינו ודורותינו צללם אלקים וצתואר יהודי כמו שעשו אצותינו הקדושים, ואז יש תקוה לאחריהם שיכולים לצפות שיהיה צללם אלקים על פניהם ויזכו לאצות צצמינה של פני ה'. והגם שאחר כך צריכים עוד ללחוס ולהתגבר שלא יעצרו הללם אלקים על ידי עצירות צצמתצצה וצמעשה, ודבר זה תלוי בצחירה, אצל עכ"פ צראש וראשון צריכים להשים דגוש על דבר זה, כי אנו מחוייבים לעשות מה שצכתנו לגדל את צנינו על דרך זה.

והענין הוא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל צספר היד (הל' עני"ס פ"א ס"א) אין הולכין צחקות העובדי כוכבים ולא מדמין להן וכו' שנאמר (ויקרא כ') ולא תלכו

האמיתי, שהלדק שקצבו בחוץ לארץ עמית שיקצע לעמיד לצבא במקום הלדק קריה נאמנה בארץ ישראל, כדבר האמור שעמיתין כל אלו המקומות שיהיו נקבעים בארץ ישראל.

ורבזו עוד כפילת הלשון זקק זקק וגו', דהנה כאמור שאנחנו רק שליחותייהו דקמאי עדינין, כי אנו לעצמינו מה אנו ואין לנו כח עצמי כלל, הן לנד שאין לנו סמיכה וגם כי תש כוחינו מחמת פלול הדור, וא"כ כיון שכל בוחינו הוא רק בתורת שליחות מוהקדמונים, הרי מוטל עלינו למלאות את דבר שליחותם, ואין אנו רשאים לשנות שום דבר מדברי הראשונים, כי הלא קיימא לן (אה"ע סי' קמ"א סמ"ה) דשליח ששינה בטלה שליחותו, ולכן אם משנים כקולו של יו"ד מדרמיהם והולכים בדרך אחר בטלה השליחות. וזהו שאמר הכתוב כפילת זקק זקק תרדוף, שצא להזהיר שמוטל עלינו לרדוף ולילך אחר הלדק של הראשונים, כי אין בוחינו להשיג את הלדק האמיתי מעצמינו, ואף אם הולכים בכוחם הגדול של הראשונים ועושים שליחותם ואין משנים מהם מאומה, אזי יש לנו כח המשלה ושלותו של אדם כמותו, וככה הלדק שלהם יש מציאות גם לנו לשפוט בזדק. וזהו זקק זקק תרדוף, דעל ידי הלדק שהיה מלפנים, הרי אם הולכים בעקבות הראשונים יש מציאות שנגיע גם אנחנו לידי זקק.

וזהו סקיים הפסוק למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך, שעל ידי הרחבת גבולי הקדושה בחוץ לארץ דרכי הראשונים יזכו שאותו המקום עצמו שקצבו שהמה זקק בחוץ לארץ והתנהגו בה בהלדק של הדורות הראשונים, יהיה צוה ירושת הארץ גם בחוץ לארץ על ידי שנעשה חלק מארץ ישראל אשר ה' אלקיך נתן לך. (דברי יואל ע' ל"ג)

שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך. פי' בכל שיעורין שלך תתן לך שופטים ושופטים ולא תקח שוחד מהיה"ר, כי לפעמים הנשמה נוגשת לעשות טוב, וא"ל לדחותה לגמרי מה עושה היה"ר שמתירא שישב ללמוד בהתמדה וכדומה מלות גדולות [שממתיין] היה"ר כמ"ש חז"ל אם אבן הוא נימות לכן מומין לו איהו מלוא כדי שע"ז יקרה א"ע מהתלהבות ולא יצא לעשות דבר גדול יותר טוב כי יצבור שכר הוא טוב בהמלוא הזאת, וגם כי השוחד יעור עיני חכמים כשתצו לאיזה חכם והוא עולם עיניו מראות צרע ויעשה לך כבוד כי יציע על זכות המלוא שצך ולא יגלה על עונך והכבוד יזק לך, ויסלף דברי דייקים הגם שתשמע מהם שרריך לעשות תשו' יאמר לך היה"ר אתה אינך רריך כיון שאתה עושה מלוא גדולה כזאת. (ורק קודש)

שופטים ושופטים תתן לך. בתנחומא, תתן לך ולא לאומות העולם, ואפ"ל עפימ"ש רש"י בירמ" (א' ה') עה"פ נציל לגוים נתחין, לישראל שהם נוהגים עלמם כגוים, כך נדרש צספרי צפ' שופטים (פ"ב), נציל מקרבך מאחין כמוני יקים לך ד' אלקיך, לך ולא לאומה"ע, ומה אני מקיים נציל לגוים נתחין, צבני ישראל שנוהגים מנהגי גוים, עכ"ל רש"י, ולדרכנו אפ"ל שופטים ושופטים תתן לך קאי על הממנים, ומיעוטא דלך ולא לאומה"ע אחי' למעוטי שלא יהיו הממנים מתנהגים בדרכי הגוים, דאז לא יהי' ההתמנות עפ"י התורה, ואלו שמתנהגים בדרכי הגוים קראם הכתוב גוים בלשון מושאל כמ"ש צספרי. ואפשר שגם זה נרמז בדז"ל לך ולא לאומות העולם.

והבורא כל עולמים יעור צמהרה שיהיה תתן לך ולא לאומה"ה, שנוכה להגאל צמהרה, שהרי הוא כבר צדיוטא התחונה, וכמ"ש (תהלים פ"ט) אשר חרפו אויביך ה' אשר חרפו עקבות משיחך, ואמרז"ל (שהש"ר פ"ב) אם ראית דור אחר דור מתחף ומגדף צפה לרגלי מלך המשיח. ובשאנו רואין ההתגברות המר הזה של דור אחר דור בעוה"ר הרי זה לאות שהוא כבר הזמן האחרון מעיקבא דמשיחא, וראוי שהצ"ח יעורינו שנוכה צמהרה לרגלו של משיח, ועד אז יעזור הצו"ע שנוכה להיות דבוק בתשובה שלימה, ועתה שצאין הימי אלול שהם ימי הרחמים והרצון והכנה על הימים הקדושים, נוכח שיהיה לנו הכנה שנושע ונוכל לומר דיצורים אמיתיים לפני הצו"ע. השי"ת ירחם על לצבות בני

ישראל ונוכה צמהרה אל הישועה שלימה ולשנת גאולה וישועה צהתרומומת קרן התורה וישראל וצמתגלות כבוד שמים עלינו צצ"א.

(דברי יואל ע' כ"ב)

ושפטו את העם משפט זקק, איתא בתנחומא (פ"ד) שיהיו מטין את העם לכף זקק, אר"י צ"ר שלום שיהיו מטין ומלמדין עליהם זכות לפני הקצ"ה וכו' הוי ושפטו את העם משפט זקק, שיהיו מלמדין זכות על הדור. ויש להבין שמוציא את הפסוק ממשמעותו, דצפוטות איירי הפסוק מדיי המשפט לא מטה משפט ולא תקח שוחד וגו', וא"כ רריך ציאור למה דרשהו על ענין לימוד זכות. וידוע דרכו של ק"ז הישמת משה זללה"ה לקשר הפשט והדרש שיהיה להם שייכות להדדי. להלן צפרשה, כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' וקמת ועליה וגו' לא סור וגו' והאיש אשר יעשה בזדון לצלתי שמוע אל הכהן וגו', ויש לדקדק על אומרנו אשר יעשה בזדון, דבזדאי לא איירי כשהוא צשוגג דאז אינו חמור משפטו כל כך. לצלתי שמוע אל הכהן העומד וגו'. יש לדקדק שהאריך צאריכות הלשון לצלתי שמוע וגו', ויותר הול"ל והאיש אשר לא ישמע אל הכהן וגו'. והנראה לומר צהקדם לצאר דברי המדרש פרשת משפטים (שמו"ר פ"ל פ"ג) א"ל משה לישראל, הרי נתן לכם הקצ"ה את תורתו, אם אין אתם עושין את הדיין נוטל תורתו מכם, למה שלא נתן לכם הקצ"ה את התורה אלא על מנת שתעשו את הדיין וכו' ע"כ. ודקדקו המפרשים דהלא אף כשישראל חוטאים ח"ו נשאר תמיד התוה"ק איתנו, ומהו הכוונה שנוטל תורתו מכם.

ואפשר לומר צציאורו, עפימ"ש צספ"ה ק בני יששכר (מאמר ג' דרוש צ' ל"ה) שהקצ"ה מתנהג עם ישראל צמשפטי התורה, וכשרוב זכות הנה קיימא לן צמשפטי התורה אחרי רבים וכו', הנה מזה תגדל המדה טובה כושב נושא מעביר וכו', וגם צמשפטי התורה צעולם הזה צדבר השקול צספק לכאן ולכאן, אין מוציאין מיד המוחזק אפילו צדיני ממונות, הנה כשהכף מאזוים שקולים הוא צדבר השקול ומטין לזכות וכו' עיי"ש. וכתב עוד שם להלן שכל הענינים שהקצ"ה מתנהג עם ישראל הנה הוא על פי מדת המשפט לצעלי התורה על פי התורה וכו' כיון ששומרים את התורה, היינו כענין דבר חשוב שהאדם שומר אותה הגם שאינו נהנה מן הדבר עכ"ז שומר אותה מחמת חשיבות הדבר וכו', דכיון שישראל מראים חשיבות התורה ומשפטיה, הנה מתנהג עמהם השי"ת עפ"י משפטי התורה, **משא"כ כשאין התורה חשובה אצלם, דהיינו בהביאם משפטי ישראל ח"ו לפני ערכאות, או ח"ו הולכים בחוקות הגוים ונימוסייהם בדבר שאין היצר מכריחם, או צהמנע ח"ו צניהם מן התורה וצלמדם לשונות הגוים וכיוצא, הנה צוה מראים ח"ו שאין התורה חשובה צעייניהם, הנה אנשים כאלו מראים צעמם שאין להם חלק צתורה, ואפשר הם מן כתות הערב רב המבזים תלמידי חכמים ותלמידיהם, והמה שונאים את התלמידי חכמים יותר ממה ששונאים אומות העולם את ישראל, הנה אנשים כאז לא ימנע עזרם ח"ו טובות ישראל, והשי"ת ידן את עמו צחסד להנטותם לתחיה ולישועה ולרחמים, והכל צחסד והכל צדין על פי התורה כנ"ל, והאנשים החטאים האלה צנפשותם לא ישפטום צמשפטי ישראל, כי צקשו להתדמות לגוי הארצות, והתורה אינה חשובה צעייניהם לשמרם עכ"פ צחשיבות וכו' ע"כ עיי"ש.**

והיוצא מדצרינו, שכאשר ישראל מראים חשיבות התורה ומשפטיה, אז הקצ"ה שומר להם משמרתה של תורה לדון את עמו צחסד להנטותם לתחיה ולישועה ולרחמים, על פי דיני התורה, ואפשר להוסיף עוד, דהנה ידוע שדין הנעשה צצית דין של מעלה הוא צדקדוק עלום מאד, משא"כ דין הנעשה צצית דין של מטה נחשב לדינא רפיא לעומת הדין של מעלה, ולכן אפשר לומר דבזמן שישראל מראים חשיבות התורה ומשפטיה עוד זאת עושה להם השי"ת להנטותם לתחיה ולישועה ולרחמים, שאותם הדינים והמשפטים לישראל שהיו רריים לדון למעלה נמסר לדיני הצ"ד של מטה, שע"ז נעשה דינא רפיא. ואפשר לומר דזהו גם כוונת אמרם ז"ל (דצ"ר פ"ה ה') אם יש דין למטה אין דין למעלה, היינו שאם דיין למטה עפ"י דיני התורה וסומכין על משפטי התורה, אז סומכין גם למעלה על משפטי הצ"ד של מטה, ושז אין עוד דין למעלה, אצל אם ח"ו אין דין למטה, שאין ישראל מראים חשיבות התורה